Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXIX | Cena lista je $8.00 | Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO 23, ILL., TOREK, 9. DECEMBRA (DEC. 9), 1947 | Subscription $8.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 240

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Francoski notranji minister naznanil aretacije stavkarjev

Protistavkovni zakon stopil v veljavo. Premier Schuman dobil veliko oblast

Pariz, 8. dec.—Notranji minister Moch je naznanil aretacije skoro tisoč stavkarjev v kampanji zatiranja sabotaže in stavk, ki so paralizirale industrije. Protistavkovni zakon, ki je bil sprejet v ustavni skupščini in ga je predsednik republike ter socialist Auriol podpisal, je stopil v veljavo. Samo komunistični poslanci so glasovali proti zakonu.

Zakon določa maksimalno kazen za stavkarje in saboterje deset let zapora. Oni, ki bi ovirali stavkarje, ki se hočejo vrniti na delo, bodo obsojeni na pet let zapora na podlagi sprejetega zakona.

Komunisti so sinoči zapretili s stavko državnih uslužbencev. Pričela se bo danes ali jutri. Prizadete bodo železnice, telegraf in telefon.

Premier Schuman je dobil veliko oblast od skupščine za zatiranje stavk. Okrog dva milijona oseb v Parizu bo prizadetih zaradi stavke uslužbencev podzemne železnice. Splošna delavska konfederacija je zavrnila Schumanovo ponudbo glede plačitve draginske doklade delavcem, ki so prizadeti zaradi zvišanja življenskih stroškov.

Notranji minister Moch je dejal pred člani skupščine, da so policijske enote in mobilne garde dobile navodila, naj streljajo na stavkarje v interesu lastne zaščite. Moch je napovedal, da bodo stavke kmalu razbite.

Delavski minister Daniel Mayer je imel razgovor z reprezentanti protikomunistične delavske manjšine, ki so se izrekli za pogajanja z vlado glede končanja stavk. Besedniki delavske večine so se izrekli proti pogajanju z vlado.

Rudarji v severni Franciji vztrajajo v stavki, čeprav so trgovci naznanili, da rudarji ne bodo dobili živil in drugih potrebščin na kredit. "Kreditov rudarjem ne moremo nuditi nekoliko dolačen čas," pravi naznanilo. "Živila bodo morali plačati v gotovini."

Preiskovalci so ugotovili bedo med družinami rudarjev. V zadnjih dneh je edina hrana družin krompirjeva juha.

Stavke so stale Francijo že dve tretjini vsote $328,000,000 katero naj bi dežela dobila od Amerike v smislu Trumanovega pomožnega programa. Senat je že odobril pomoč Franciji, Italiji in Avstriji v vsoti $597,000,000 in sedaj je program pred nižjo kongresno zbornico.

List France-Soir, glasilo centristov, poroča, da je produkcija premoga v Franciji padla za dva milijona ton, odkar rudarji stavkajo. Francija je dobila v novembru iz Amerike 1,300,000 ton premoga. List dostavlja, da se zaloge premoga v Franciji naglo črpajo in da bo moralo mnogo tovarn zapreti vrata.

Odsek priporoča ratifikacijo pogodbe

Washington, D. C., 8. dec.—Senatni odsek za zunanje zadeve je priporočal ratifikacijo medameriške obrambne pogodbe, ki je bila sklenjena in podpisana na konferenci reprezentantov 19 ameriških držav v Rio de Janeiru, Brazilija, 2. septembra. Pogodba določa vzajemno pomoč v slučaju agresije proti kateri koli državi na zapadni hemisferi.

Kampanja za znižanje davkov

Washington, D. C., 8. dec.—Republikanci so naznanili, da bodo obnovili kampanjo za znižanje dohodninskih davkov, ko se bo kongres sestal na rednem zasedanju po novem letu. Zadevni načrt bo predložil kongresnik Knutson, republikanec iz Minnesote in načelnik odseka za pota in sredstva.

Uradniki unije voznikov obsojeni

New Orleans, La., 8. dec.—Na obravnavi pred sodiščem je bilo obsojenih v zapor 52 uradnikov in članov unije voznikov ADF. Vsi so bili spoznani za krive nasilja v stavki zadnjo pomlad. Devet obtožencev je bilo oproščenih.

Parada partizanov v Rimu

De Gasperi se odločil za reorganiziranje vlade

Rim, 8. dec.—Okrog 50,000 italijanskih partizanov se je udeležilo parade po rimskih ulicah. Bila je razkazovanje vojaške moči. Med pohodniki je bilo veliko število partizanskih veteranov, ki so se borili proti nacistom.

Pohodniki so nosili rdeče zastave, ovratnice, robce in rdeče nageljne. Prepevali so pesem "Rdeča zastava." Nekateri so dvigali pesti v korakanju pred zbrano množico, ki jim je vzklikala in odgovarjala s komunističnim pozdravom.

Neki pohodnik je nosil napis: "Rim, ako nas ni dovolj, jih ima vsako italijansko mesto toliko." Pohodniki so se zbrali na trgu Esedri in odkorakali po ulici Nazionale do Beneškega trga, kjer je Mussolini nekdaj grmel pred fašističnimi množicami. Pohodniki so položili venec na grobnico neznanega vojaka in potem odkorakali v predmestje, kjer so položili vence na grobove 335 Italijanov, katere so nacisti ustrelili.

Člani eksekutivnega sveta unij so zapretili z oklicem generalne stavke, če ne bo vlada premierja Alcida de Gasperija pristala na predložene ji zahteve. De Gasperi je vodja stranke krščanskih demokratov. Vest pravi, da se je odločil za reorganiziranje vlade. V kabinet bodo morda prišli reprezentanti malih levičarskih grup.

Delavska zbornica v Rimu zahteva od vlade, naj da božične nagrade brezposelnim in odredi preiskavo izgredov v Rimu zadnji petek, v katerih je bil eden komunist ubit in 20 drugih ljudi ranjenih. Voditelji unij zahtevajo, naj se člani vlade sestanejo na seji v sredo in store korake za uposlitev brezposelnih delavcev. Vlada naj takoj dovoli potrošnjo deset milijard lir (okrog $17,000,000) za gradnjo javnih del v rimski pokrajini.

De Gasperi se posvetuje z voditelji republikanske stranke in desničarskega krila socialistične stranke. Napoved je, da bo sklenjen sporazum.

Novi bankovci za Nemčijo in Korejo

Ameriški uradniki razkrili tajnost

Washington, D. C., 8. dec.—Zakladni department je naznanil tiskanje novih bankovcev za okupirano Nemčijo in Korejo, ki bodo prišli v obtok, če ne bo dosežen sporazum z Rusijo o mirovnih pogodbah. Odgovorni ameriški uradniki so razkrlii to tajnost, katero so držali več tednov zaradi konference zunanjih ministrov štirih velesil v Londonu.

(Radijski komentator Drew Pearson je dejal, da so trije vagoni, naloženi z novimi bankovci, že odrinili iz Washingtona v Brooklyn, N. Y., pod močno vojaško stražo. Bankovci bodo poslani v Nemčijo.)

Akcija zakladnega departmenta predvideva revaluacijo nemške marke in korejskega wona, denarnih enot. Namen je pobijanje inflacije. Vrednost denarnih enot na črnih tržiščih je padla pod vrednost, ki je bila določena na podlagi dogovora med zavezniki.

Novi bankovci v zapadnih conah bodo preprečili kroženje ruskih okupacijskih bankovcev, ki so bili natiskani na strojih, katere je Rusija dobila od Amerike leta 1944. Okupacijski bankovci v vsoti $350,000,000 so bili izplačani v ameriških dolarjih v enem letu. Kongres je dobil zadevne informacije v teku zaslišavanja pred senatnim odsekom v juniju tega leta.

DELODAJALEC TRDI, DA JE TAFT-HARTLEYEV ZAKON NEUSTAVEN

Philadelphia, — (FP) — Prvič po sprejetju Taft-Hartleyevega protidelavskega zakona se je zgodilo, da je delodajalec nastopil proti temu zakonu, v katerem je provizija, ki mu ni všeč.

Delodajalec v tem slučaju je Gettysburg Furniture Co., ki trdi, da je Taftov zakon neustaven zato, ker dovoljuje unijam, da v nekaterih spornih zadevah smejo vložiti tožbe na federalnih sodiščih proti družbam, ki kršijo zadevne določbe.

Zadeva je prišla na dan potem, ko je Franklin D. Roosevelt ml., pravdni zastopnik unije tapetnikov ADF, vložil tožbo na federalnem sodišču proti omenjeni firmi, ker se ni hotela pogajati z unijskimi predstavniki glede odslovitve nekega delavca in nekaterih drugih spornih zadev.

Družba zahteva, da sodišče umakne ali razveljavi obtožbo s trditvijo, da provizija v Taftovem zakonu, ki dovoljuje unijam vloženje tožbe na federalnih sodiščih, je neustavna. To je menda edini košček določbe v Taftovem zakonu, ki je navidez v korist delavcem.

Zadevna provizija v Taft-Hartleyevem zakonu določa, da delavske unije v gotovih slučajih smejo vložiti tožbe na federalnih sodiščih, ako se družbe upirajo določbam. To se lahko zgodi, ne da bi unija zahtevala minimalno plačitev $3.000 ali da morata prizadeti stranki biti iz različnih držav. Obe ti dve določbi sta bili v veljavi do sprejetja Taftovega zakona.

Datum zaslišanja o zahtevi firme, da sodišče razveljavi vloženo tožbo, še ni določen. Kako bo sodišče v tej zadevi razsodilo, bo vsekakor zanimivo, kajti Taftov protidelavski zakon je sedaj v preizkušnji.

Vse delavske unije se upirajo Taftovemu zakonu, zlasti pa se upirajo gotovim provizijam, ki jemljejo delavcem pravice. Končna odločitev o neustavnosti tega zakona po padla potem, ko pride zadeva pred zvezno vrhovno sodišče.

Domače vesti

Nov grob v W. Va.

Hendricks, W. Va. — Dne 1. dec. je umrla Albina Bava, rojena Pregelj v Davisu, W. Va., stara 35 let. Bolehala je štiri leta za srčno hibo in vodenico. Bila je članica društva 29 SNPJ na Thomasu, ki ji je bilo v veliko pomoč v bolezni. Tudi njena mati je umrla v mladosti, stara 32 let, očeta pa je izgubila leta 1938. Zapušča moža, dve hčerki v starosti 12 in 13 let, desetletnega sinčka, dalje brata Louisa Preglja v Davisu, teto v Wausakeju, Wis. in teto Josephine Može, tajnico društva 291 SNPJ v Smithfieldu, Pa. Pred smrtjo sta jo obiskala Frank in Josephine Vogrin iz Scrantona, Pa.

Nov grob v Waukeganu

Waukegan, Ill.—Dne 4. dec. je umrl Frank Smrtnik, star 58 let, doma iz Velike Ligojne, v Ameriki 40 let, član društva 14 SNPJ 31 let. Bolehal je od 1940 in nedavno padel tako nesrečno, da si je v kolku zlomil nogo ter poškodbam podlegel. Zapušča ženo, tri sinove in dve hčeri.

Iz Clevelanda

Cleveland.—V Lakewoodu je umrla Angela Levstik, rojena Hočevar, stara 61 let, doma iz Velikih Lašč, v Ameriki 34 let, članica SDZ in SŽZ. Zapušča moža, tri hčere, sina in šest vnukov, v starem kraju pa brata in sestro.—Pri družini Phil Kastellic v Collinwoodu so se oglasile rojenice in pustile prvorojenko, pri družini Richard Kirschner (materino ime Olga Blatnik) pa sinčka, enako pri družini Anthony Fortuna v Euclidu.—Frank Celin, predsednik društva 142 SNPJ v Collinwoodu, se je vrnil iz bolnišnice, kjer je prestal operacijo. Prav tako se je vrnila iz bolnišnice Mary Dekleva.—Poročila sta se Alice Zaverl iz Collinwooda in Chester Morris.

Imenovan za kontrolorja

Indianapolis, Ind. — Philip Bajt, star 37 let in sin slovenskih staršev, je bil po novem županu Al. Feeneyu imenovan za mestnega kontrolerja.—S. Skorjanc je 16. nov. prejel pismo od sestre iz starega kraja, da je obmejna jugoslovanska straža ustrelila nečaka Josefa Maraza iz Sovence (Števerjan pri Gorici). Dne 3. dec. pa je prejel pismo od svakinje, da je obmejna straža 17. nov. ustrelila njenega moža Jožeta Koršeta iz Huma pri Konjskem, ko je hotel preko meje na obisk k ženi, ki je zbežala v Števerjan predno je jugoslovanska armada zasedla Hum.

Ponarejevalci bankovcev aretirani v Chicagu

Chicago, 8. dec.—Harry Anheier, načelnik federalnih detektivov v Chicagu, je naznanil aretacije petih članov krožka, ki so razpečevali ponarejene bankovce po deset in dvajset dolarjev. Detektivi so unčiili bankovce v vsoti $630,000. Aretirani so bili Gilbert Brennan, Minas Aretos, Peter Klikas, Vito d'Augustino in Joseph Moschiano. Tri kovčege s ponarejenimi bankovci so detektivi našli v Moschianovi garaži na naslovu 914 So. Oakley blvd.

Italija odpravila titelne plemstva

Rim, 8. dec.—Ustavna skupščina je sprejela zakon, ki določa odpravo titelnov plemstva, s pridržkom, da one osebe, ki so imele titelne pred fašističnim pohodom v Rim 28. oktobra leta 1922, jih lahko obdrže. Člani skupščine sestavljajo novo ustavo. Odobrili so že provizije, ki prepovedujejo povratek bivšim dvem kraljem v Italijo. Premoženje savojske dinastije je bilo konfiscirano.

REGISTRACIJA ŽIDOV ZA VOJAŠKO SLUŽBO

Izgredi in bitke v Palestini se nadaljujejo

SEJA VODITELJEV ARABSKE LIGE

Jeruzalem, Palestina, 8. dec.—Člani eksekutivnega odbora židovskega sveta so odredili registracijo židov v starosti 17 do 25 let za vojaško službo kljub opoziciji s strani britske vlade v Palestini.

Pričakuje se, da se bo 75,000 židov registriralo. Židovska podtalna armada Haganah, ki šteje zdaj okrog 60,000 mož, bo ojačana. Besednik židovskega sveta je dejal, da bo denar za ojačanje armade prišel iz posebnega sklada.

Bitke in izgredi med židi in Arabci, ki so posledica zaključka generalne skupščine Združenih narodov glede razkosanja Palestine na dve državi, se nadaljujejo. Poročilo pravi, da je bilo 145 židov in Arabcev ubitih v zadnjih dneh. Najmanj 75 je bilo ubitih v Adenu, britski koloniji ob Rdečem morju, in pet v Siriji. Povzročena škoda se ceni na štiri milijone dolarjev.

Židje in Arabci so se spopadli na ozemlju med Tel Avivom in Jafo. Trije židje, med temi ena ženska, so bili ubiti. Arabci so napadli židovski avtobus pri Ramlu, južna Palestina, z ročnimi granatami. Dva žida sta bila ubita, šest pa ranjenih.

Židovski trgovec je bil umorjen v Hacarmelu. Truplo nekega žida je bilo najdeno v bližini mošeje v Jafi. Tri bombe so eksplodirale na glavnem trgu v Hajfi; več Arabcev je bilo ranjenih.

Arabske oborožene grupe so navalile na židovska poslopja in trgovine v Jeruzalemu v bližini hotela kralja Davida, v katerem je glavni stan poveljstva britskih čet.

Voditelji Arabske lige so se sestali na seji v Kairu, Egipt, in razpravljali o pripravah za "sveto vojno" v znak protesta proti razkosanju Palestine. Sami es Solh, bivši predsednik lebanonske vlade, je v parlamentu zahteval obvezno konskripcijo, poslanska zbornica v Siriji pa je sankcionirala potrošnjo $450,000 za "osvoboditev" Palestine.

Možnost poloma londonske konference

Dulles obiskal generala De Gaulla

London, 8. dec.—Vest iz poučenih virov pravi, da med ameriškimi uradniki prevladuje mnenje, da se bo konferenca zunanjih ministrov štirih velesil razbila. Ameriški državni tajnik Marshall je sugeriral, naj ruski zunanji minister Molotov predloži jasno izjavo o sovjetskih pogojih glede ekonomske enotnosti Nemčije. Ministri naj bi sprejeli kot podlago za diskuzije glede ekonomske bodočnosti Nemčije predloge britskega zunanjega ministra Bevina.

Molotov je dejal, da se mora delo nadaljevati na osnovi rekorda moskovske konference. Ministri naj bi razpravljali o raveni nemških industrij, toku blaga v Nemčiji in ustanovitvi ekonomskih departmentov. Bevin je ugovarjal in trdil, da se je Molotov le delno dotaknil problema ekonomske enotnosti Nemčije.

John F. Dulles, vodilni član ameriške delegacije in svetovalec državnega tajnika, se je vrnil v London iz Pariza, kjer je imel razgovor z generalom Charlesom de Gaullem. Marshall je dal razumeti, da ni zadovoljen, ker je Dulles obiskal generala, dasi je odpotoval v Pariz z njegovim dovoljenjem. Marshall ni pričakoval, da bo sestanek med Dullesom in De Gaullem dobil tako pozornost in publiciteto v tisku. Francoski zunanji minister Georges Bidault in De Gaulle ne govorita že več mesecev.

Churchill oplazil delavsko vlado

London, 8. dec.—Bivši premier in vodja konservativne stranke Winston Churchill je udaril po delavski vladi premierja Attleeja v svojem govoru na shodu v Londonu. Dejal je, "da bo moralo 12,000,000 prebivalcev izginiti na en ali drugi način zaradi socialističnega programa vlade. Izseliti se bodo morali v druge dežele."

Ogrski plavajoči most se potopil

Bukarešta, Rumunija, 8. dec.—Plavajoči most na reki Muri v Transilvaniji v bližini rumunske meje se je potopil. Najmanj 33 oseb je utonilo.

NAZADNJAŠKO FRANCOSKO VLADO DOMINIRAJO VELEINDUSTRIJCI

Pariz. — (FP) — Četudi se nova francoska vlada predstavlja, da zastopa koalicijo "srednje poti", igrajo v nji glavno vlogo predstavniki veleindustrijcev in podpornikov generala Charlesa de Gaulla.

Sedanja francoska vlada, ki ji načeluje premier Robert Schuman, je v pretežni večini sestavljena iz krogov reakcije, ki upa, da bo potisnila na krmilo De Gaulla, ker vidi v njem rešitelja svojih interesov.

Premier Schuman, ki je sestavil novo vlado, se je izkazal kot glavni sovražnik delavcev. To je zlasti pokazal kot finančni minister v prejšnji vladi, ko je vetiral priporočilo za zvišanje delavskih mezd, da bi francoski delavci bili kos naraščajoči draginji.

Francoski delavci so najbolj zaskrbljeni zlasti zato, ker je večina novih ministrov odprto podpira de Gaulla. De Gaullovo priporočilo, da se delavske unije nadomestijo z društvi delavcev in delodajalcev, je obrnilo vse delavce proti njemu. Odpor proti De Gaullu je nastal tudi zato, ker zahteva, da dobi predsednik Francije diktatorsko moč.

Dejstvo, da sedanjo francosko vlado dominirajo De Gaullovi pristaši, pojasnuje, zakaj noče vlada pristati na zahteve delavcev. To je tudi vzrok, da je več ko dva milijona delavcev na stavki. Francoska vlada ni le glavni delodajalec v republiki, temveč kontrolira delavske mezde tudi v privatnih podjetjih.

Rene Mayer, finančni minister v novi vladi, je prej bil zaupnik Rothschildove finančne dinastije in francoske železniške korporacije. On se odprto zavzema za de Gaulla. Minister obnove Rene Coty je član družine, ki ima interese pri francoski parobrodni družbi, dočim je mornarični tajnik Johannes Dupraz povezan s tekstilnimi interesi.

Bizniške interese zastopajo tudi notranji minister Jules Moch, trgovinski minister Robert Lacoste in minister za javna dela Christian Pineau. Ta trojica hkrati zastopa tudi tajno bratovščino francoskih magnatov, ki podpirajo generala de Gaulla, ker upajo z njegovo pomočjo zatreti delavsko gibanje.

RUSIJA ZAGOVARJA SKLENJENE DOGOVORE

Denacifikacija ključ do rešitve problema

PODRŽAVLJENJE TEŽKIH INDUSTRIJ

Moskva, 8. dec.—Sovjetska unija je zavzela stališče, da se problem Nemčije lahko reši le na podlagi dogovorov, ki so bili sklenjeni na konferencah velike trojice v Teheranu, Jalti in Potsdamu. To je naglasil zunanji minister Molotov v svojem govoru 6. novembra.

Rusija smatra te konference za važne ne samo iz razloga, ker so rezultirale v sklenitvi konkretnih dogovorov, temveč tudi iz razloga, ker so simbol kooperacije in dobre volje med zavezniki. Temeljna načela po izjavi Molotova so denacifikacija in demokratizacija Nemčije ter plačevanje reparacij.

Sovjetska unija je za enotno in demokratično Nemčijo in proti anglo-ameriški politiki razkosanja Nemčije ter sklenitvi separatnega miru. V ruski okupacijski coni je gibanje nemških strokovnih unij ojačano. Trije glavni voditelji nemških strokovnih unij so se mudili v Rusiji dva tedna. Izrekli so se za sklicanje nemškega delavskega kongresa prihodnjo pomlad. Ruske in francoske unije tvorijo najmočnejšo grupo v svetovni federaciji strokovnih unij. Osvojile so že skupni program, ki določa podržavljenje nemških težkih industrij in kontrolo Porurja po štirih velesilah. Pričela so se pogajanja glede sprejetja nemških unij v svetovno federacijo.

Vse to predstavlja značilen razvoj, ki je zasenčil ameriško protikomunistično propagando. Jedro ekonomskega vprašanja so reparacije. Anglo-ameriške oblasti so ustavile plačevanje reparacij Rusiji v obliki pošiljanja blaga iz okupacijskih con v zapadni Nemčiji. Odločile so se za povečanje produkcije v upanju, da se bo zapadna Nemčija sama vzdrževala. Amerika zdaj sama plačuje račune.

Nemški problem je trd oreh na konferenci zunanjih ministrov v Londonu. Gotovo je, da bo Rusija vztrajala pri zahtevi, da se morajo zapadne sile držati sklenjenih dogovorov.

Peron odpoklical reprezentanta

Vprašanje investicij zunanjega kapitala

Buenos Aires, Argentina, 8. dec.—Predsednik Juan Peron je pozval Luisa Molinarija, argentinskega reprezentanta na trgovinski konferenci Združenih narodov v Havani, Kuba, domov v svrho posvetovanj, pravi uradno poročilo.

Poročilo dostavlja, da sta Peron in zunanji minister Atilio Bramulgia vznemirjena zaradi komentarjev, ki so posledica Molinarijevega napada na Ameriko, ki sliči ruski kritiki Amerike. Odpoklic reprezentanta je prebrisana argentinska poteza. Argentina skuša zavarovati sebe v slučaju, ako ne bodo njeni amendmenti sprejeti na havanski konferenci, ko se bo Molinari posvetoval s Peronom in člani vlade.

Ako bodo amendmenti, nanašajoči se na investicije zunanjega kapitala, sprejeti, bo argentinska vlada lahko trdila, da je bila zadeva vzeta iz njenih rok. Vlada bo potem lahko opravičila svoje postopanje.

Argentniski zunnaji urad je že naznanil, da Molinari ni imel oblasti do predložitve sugestij. Dokaz bo podan, ako bodo sugestije umaknjene.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $8.00 na leto, $4.00 za pol leta, $2.00 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., $9.50 za celo leto, $4.75 za pol leta; za inozemstvo $11.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $8.00 per year, Chicago and Cook County $9.50 per year, foreign countries $11.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drama, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Filmska predstava v Herminieju

Herminie, Pa. — Herminičani in njih sosedje se strinjajo z Barbertončani glede filmov iz stare domovine. Kakšne so te kino-slike, ne bom opisoval, ker je to storil br. Andrew Bomback iz Barbertona v Prosveti z dne 18. nov.

V naši naselbini bomo predvajali te filme po avspicijo podružnice 73 SANSa 14. dec., začetek ob 6. uri zvečer. Sodelovalo bo tudi društvo 87 SNPJ.

Ne zamudite te lepe prilike in pridite vsi na to predstavo, kjer boste videli na platnu lepe kraje naše stare domovine. Veliko nas je, ki smo že v poznih letih in bi radi vsaj še enkrat stopili na tla naše rojstne domovine. Toda vse kaže, da se to ne bo še tako kmalu zgodilo, kajti to nam ne dopuščajo gmotna sredstva, pa tudi naša vlada noče izdajati potnih listov za potovanje v Jugoslavijo. Razmere se ne bodo kmalu izboljšale, ampak bomo še poprej doživeli polom, kakršnega Amerika še ne pomni.

Torej, ker nimamo prilike, da bi se podali na obisk v staro domovino, pa pohitimo v nedeljo, 14. dec., v Herminie in videli bomo junake jugoslovanske osvobodilne vojske, ko se vračajo zmagovito domov in prepevajo lepe partizanske pesmi.

Videli boste tudi škofa Rožmana, kako stiska roko s sovražniki slovenskega naroda, prav tako izdajalskega generala Rupnika, kateri je že prejel svoje plačilo. Vse to in še mnogo drugih lepih prizorov boste videli za vstopnino 50c, kar je majhen denar v teh časih. Na gotovo svidenje!

Anton Zornik.

Beseda jugoslovanske mladenke

Ambridge, Pa.—Ker kapitalistična in klerofašistična propaganda nenehno slika Jugoslavijo v tako črni luči, priobčujem pismo moje nečakinje, ki sedaj študira v Mariboru. Njen oče je posestnik in gostilničar v St. Petru pri Novem mestu. Pismo se glasi v izčrpku:

"Draga teta!—Vaše pismo sem prejela že pred 14 dnevi, samo odpisala Vam nisem takoj, ker imamo mnogo učenja. Naša šola je namreč predvidena za štiri leta, a mi si bomo osvojili to znanje v treh letih, tako da bomo proti koncu naše petletke že izvršili šolo kot kmetijski strokovnjaki, ki bodo znali kmetijstvo Slovenije in Jugoslavije dvigniti tako visoko, da bo odgovarjalo zelo razviti industriji.

V šoli se učimo vse, kar je v zvezi z našim kmetijstvom. Pa tudi splošnih predmetov ne zanemarjamo, ker vemo, da strokovnjak ne more biti izobražen samo strokovno, pač pa mora poznati tudi zemljepis, zgodovino, razvoj živega sveta, razvoj družbe in vsega, kar je važno za kulturnega človeka. Bavimo se tudi s fizkulturo, ker se držimo načela starih Grkov, da je zdrav duh v zdravem telesu.

Da bi se čim bolj usposobili, imamo tudi vsak teden dvakrat popoldne praktično delo na tukajšnjem državnem posestvu, kjer vso teorijo poskusimo tudi v praksi. Mi vsi se nahajamo v novi zgradbi pod Kalvarijo v Mariboru. Hrano imamo dobro, saj naša vlada posveča zelo veliko pažnjo, da nasiti in zadovolji pred vsem mlade ljudi, ki še rastejo in potrebujejo veliko hrane za svoj razvoj. Vsa vzdrževalnina v šoli, internatu in hrana stane mesečno samo 600 dinarjev. A celo 600 dinarjev malo kdo plača, ker je skoraj vsakemu znižano, ostalo pa plača ministrstvo za kmetijstvo.

Profesorji nas vzgajajo v ljudi, ki bodo znali delati za narod, za ljudsko oblast. Naša vlada vodi politiko prijateljstva in sloge med delavci vsega sveta. Zato ker je ljudska vlada, gleda, da je ljudem, ki žive v njej, dobro ter zmanjšuje davke, tako da naši kmetje niso preveč obremenjeni in obdavčeni. Davek se plača po prodaji pridelkov, oziroma po dohodku. Vlada izvršuje sklepe Ljudske skupščine, v kateri so res zastopniki ljudstva.

AFŽ pa je organizacija naših žena, v kateri se naše žene zbirajo, da se na svojih sestankih seznanijo s politiko države, z gospodarskim načrtom in kako bodo vzgajale svoje otroke v resnične slovenske pionirje, ki bodo znali ceniti svobodo, ki so jo nam priborili naši partizani.

Za naše invalide skrbi naša oblast in ustanavlja invalidske domove, kjer se izobražujejo, da gredo lahko v službo, za kakršno so pač sposobni. Oni dobijo vsako leto 14 dni počitnic na morju in v planinah.

Naši terenski tajniki imajo plače, katere določijo proračunski terenski odbori. Tako, draga teta, sem Vam v glavnem odgovorila na vse, kar ste me vprašali. Le pokažite to pismo vsem, ki še danes ne verjamejo, kaj vse se dogaja v novi Jugoslaviji. Recite jim, da je to odgovor nas, jugoslovanske mladine, ki je v novi državi srečna in ima veliko volje do dela, tako da se ne bi nikdar več zgodilo, da bi nas izkoriščali tuji in domači kapitalisti. Vaša nečakinja Jožica Florjančič."

Mary Rosenberger.

Zahvalni dan

Fontana, Cal. — Običaj je, da praznujemo zahvalni dan za vse dobrote, katere nam je v teku leta naklonil ljubi Bog. Jaz pa imam drugačno mnenje o tem dnevu.

Ako nam ne bi zdravje dopuščalo in če ne bi imeli pridnih rok, nam ne bi nič padlo na mizo iz nebes. Zahvaliti pa se moram mojemu sinu in ženi, ker sta nam pripravila okusnega purana na zahvalni dan. Na tem mestu izrekam zahvalo tudi vsem posetnikom, kateri so nas obiskali 23. novembra ob priliki predvajanja kino-slik iz Jugoslavije.

Udeležba je bila večja kot smo pričakovali, tako da je bila dvorana zopet premajhna. V velikem številu so nas obiskali tudi simpatičarji iz oddaljenih naselbin, posebno iz Los Angelesa. Prišel je tudi "Big" Tony iz daljnega Oaklanda. Seve, s seboj je pripeljal tudi njegovo mamo in miss koncertino ter tako pripomogel k veseli zabavi po filmski predstavi. Zlasti mladina se je zabavala pozno v noč ob akordih njegove koncertine. Lepa hvala, Tone, za tvojo požrtvovalnost, kakor tudi vsem posetnikom in delavcem.

Uspeh je bil gmoten in moralen. Čisti dobiček znaša $219.27. Denar bomo poslali v urad SANSa. Računali nismo vstopnine ne za filmsko predstavo in ne za ples, a občinstvo je bilo zadovoljno in to pokazalo s prostovoljnimi prispevki. Torej še enkrat lepa hvala vsem na zahvalni dan!

John Pečnik.

Poljedelski tajnik Clinton P. Anderson se pogovarja s člani senatne in poslanske zbornice, katerim je povedal, da vidi v prihodnjem letu "veliko pomanjkanje mesa" in še višje cene, kar je lepa tolažba za ameriško ljudstvo.

Smrt zvestega člana SNPJ

Johnstown, Pa.—Zopet je posegla bela žena v naše vrste. To pot je odpeljala s seboj našega dobrega in aktivnega člana Louisa Petka. Bil je večkrat odbornik društva 3 SNPJ in tudi do smrti član nadzornega odseka. Kako zelo je ljubil svoje društvo, je dokaz, ker je imel vso družino včlanjeno pri našem društvu. Ko pa se je omožila njegova edina hčerka, je takoj nagovoril svojega zeta, da je pristopil v naše društvo.

Pokojnik je bil mož naprednega prepričanja in vseskozi velik poštenjak. Čeprav po narodnosti Hrvat, je najrajši zahajal med Slovence in ni delal nobene razlike med narodnostmi. Če bi bili njegovih nazorov, bi se v resnici uresničilo "Slovenec, Srb, Hrvat za uvjek brat in brat". Mislim, da je v tem mišljenju odgojil tudi svoje otroke.

Zapušča skrbno soprogo, tri sine in eno hčerko. Užaloščena družina ga bo težko pogrešala. Tudi naše društvo čuti njegovo izgubo, ker je bil dober in zvest član. Podlegel je raku. Škoda, da v deželi, katera ima na razpolago toliko milijonov za podpiranje raznih korumpiranih vlad, ni denarja za raziskovanje te grde bolezni. Samo na nas, proletarce, apelirajo za prostovoljne prispevke za pobijanje te bolezni, a za našo Belo hišo je bolj važno, kdo bo vladal Grke, Turke, Nemce, Italijane in Madžare. Ne, za razne bolezni nimamo ne časa ne denarja, glavno je, da se bojujemo proti komunizmu. Wallace pa je dejal na shodu v Pittsburghu, da je potrebno, da napovemo boj boleznim, mladinskim zločincem in drugi taki golazni, s katerimi je okužena naša dežela.

Kako težko človek obišče prijatelja, ki trpi na tej strašni bolezni! Nimaš prave tolažilne besede, ampak pred seboj vidiš le izmučeni obraz svojega prijatelja. Želiš mu pomagati, a mu ne moreš. Videla sem že več takih bolnikov in zato želim iz vsega srca, da iznajdejo kako zdravilo za to strašno bolezen. Na tem mestu izražam v imenu društva 3 SNPJ globoko sožalje užaloščeni družini. Tebi, naš brat, pa lahka ameriška gruda! Dokončal si trudapolno življenje, zato počivaj mirno!

Naj se prav lepo zahvalim vsem, ki so mi izkazali skrb o moji nesreči, ko sem bila oropana in napadena. Nisem mislila, da vas je toliko, ki se zanimate za mojo malenkost in sočustvujete z menoj. Človek spozna prave prijatelje šele v nesreči. Radi prestalega strahu in poškodb še nisva popolnoma okrevala, toda kopriva ne pozebe! Kot se je izrazil neki usmiljeni Samaritan, bo treba zame kladiva. Ne, nisem jokala in ne bom, pač pa sem ponosna, ker nisem zbežala in prepustila moža njegovi usodi. Torej vsem prav lepa hvala! Pozdrav vsemu članstvu SNPJ!

Mary Vidmar.

Gremo v Ameriko

Joseph Irman (Akron, O.)

(Nadaljevanje)

Moja navada je bila, da sem se obril vsak dan. Tega sem se nameraval držati tudi v kempi, toda vselej, ko sem se bril, me je John jezno od strani pogledaval, končno pa mi je zabrusil: "Kaj vraga se ti je treba zmeraj strgati, tratiti milo in čas! Samo mestni škrici se neprestano brijejo, ker nimajo drugega dela. Če se boš zmeraj bril, te bo kdo še ubil, ker te bo zamenjal za kakšnega kapitalista iz Chicaga ali New Yorka. Poglej mene in druge lumberžeke, ko se mesec dni ali pa dlje ne obrijemo, pa je vseeno dobro za nas," me je učil novega življenja in navad v gozdu.

Kempa je bila postavljena v treh tednih, nakar se je John odpeljal v naselbino k Francetu in ga povabil, naj se preseli v gozd z družino. Francetova družina še ni bila pri volji priti k nama, zato se je John vrnil zelo slabe volje. Tudi jaz bi zelo rad videl, da bi se družina čimprej preselila, bi potem vsi skupaj imeli vsaj malo boljše življenje in red. No, končno pa sta prišla France in žena in me začudeno pogledala, kajti bil sem zelo kosmat.

Francetova žena se je že prve dni uprla in nam dala vedeti, da ne bo ostala z nami, pa naj se zgodi kar koli hoče. "Saj mi bodo ti vražji komarji umorili otroka," se je pritoževala in hudovala.

Pozneje smo ta problem zadovoljivo rešili. Od kompanije smo kupili posebno vozilo, katero smo gonili po progi z nogami in rokami, in tako smo večkrat na teden z njim drdrali v precej milj oddaljeno naselbino Bonifas. Francetova žena, ki je navadno pustila otroka v naselbini, je prihajala v našo kempo trikrat ali celo večkrat na teden, nam kuhala in prala, potem pa se zopet vrnila nazaj. Njeno delo smo zelo cenili, kajti z njeno pomočjo smo bili vsaj malo podobni ljudem.

Pridno in z večjim zadovoljstvom smo sekali in žagali debelo drevje, kakor tudi lupili debelo lubje. Delu sem se kmalu privadil, ne pa komarjem.

Delal sem že šest tednov, a plače nisem dobil še nobene. To sem omenil Francetu in on mi je povedal, da tudi on ni dobil še centa. Sklenila sva, da ga vprašava ob priliki, kaj misli glede plače.

"Vesta," je nama pričel razlagati, "plače ne bo še dva do tri mesece, dokler ne končamo delo z lubjem."

Oba sva bila radi tega nejevoljna, kajti čakati na prvo plačo dva meseca ali več, je bilo malo preveč. No, potem pa sva se tolažila, da bo toliko več denarja ob koncu sezone. Francetu sem tudi omenil, da jo bom takoj pobrisal nazaj v rudnike, kakor hitro dobim plačo. "Tako sva z ženo sklenila že prvi teden po prihodu v gozdove," mi je nato France odkril.

John je hotel, da bi delala tudi ob nedeljah. Nekaj časa sva res delala, ko pa sva zvedela o plači, sva se spuntala, saj je bilo garanje po 12—13 ur na dan čez teden več kot dovolj.

V gozdu je bilo vsake vrste divjačine in ko sva šla s Francetom ob nedeljah na lov, sva ob malem potoku tu in tam opazila tudi kakeka gozdarja v Adamovi obleki, ko si je pral spodnje perilo, ali pa iskal nadležne uši, ki zlasti ljubijo gozdarje.

(Dalje prihodnjič.)

Politična črna lista

Bili so časi v tej deželi, ko je bila v marsikateri industriji razširjena črna lista. To je bilo pred "new dealom", pred sprejetjem Wagnerjevega delavskega zakona, katerega je zdaj izpodrinil Taft-Hartleyev zakon. S črno listo in drugimi srednjeveškimi ukrepi so se podjetniki efektivno oborožili proti unijam in delavstvu odrekali pravico do organizacije. V industrijah, kjer je bila v modi črna lista, je nanjo prišel vsak delavec, ki se je ogreval za unijo ali pa je bil samo osumljen unijski simpatij. Kdor je prišel na črno listo, zanj ni bilo več dela v dotični industriji, pa čeprav ga je iskal širom dežele. Tak delavec si je moral poiskati drugo delo, drug poklic. Nekatere industrije so bile tudi povezane in si izmenjavale črno listo.

Po zaslugi Wagnerjevega zakona in vsled fenomalnega razširjenja unijskega gibanja v zadnjih 15 letih, je črna lista izginila iz ameriških industrij. Sicer se bo sigurno zopet pojavila, ako se Wall Streetu posreči zadavitev unij s pomočjo T. H. zakona. In cilj tega zakona ni nič drugega kot to.

Prav za prav se je črna lista že zopet začela obnavljati. V mislih imamo politično črno listo, ki je po svojem učinku še bolj široka in globoka kot je bila antiunijska črna lista. Kdor je prišel na to listo, je vsaj lahko računal, da bo dobil zaslužek v kaki drugi industriji. Kdor bo prišel na politično črno listo, pa morda niti te možnosti ne bo imel.

★

Morda je značilno ali pa tudi ne, da je s politično črno listo zdaj pričela filmska industrija. To listo je oni dan javno proklamiral za vso filmsko industrijo Eric A. Johnston, predsednik Zveze filmskih producentov. On je obenem pozval tudi vse druge industrije in delodajalce, naj tudi oni upeljejo politično črno listo.

Prve žrtve te liste so filmski pisatelji in režiserji, po številu deset, ki pred Thomasovim "neameriškim" kongresnim odsekom niso hoteli odgovoriti na vprašanje, da-li so komunisti ali ne. In odgovoriti niso hoteli iz razloga, ker po njih mnenju nima noben kongresni odsek kakor tudi ne vlada pravice, da bi posamezniku odrekala pravico do svobodnega političnega prepričanja. Ta pravica je namreč garantirana v ustavi, v nesmrtnem "Bill of Rights."

Filmski magnatje so postavili to desetorico Američanov na politično črno listo potem, ko je nižja kongresna zbornica z veliko večino podprla svoj notorični "neameriški" odsek in justični department instruirala, naj te hollywoodske "grešnike"—v resnici junake—tira pred sodišče, seveda vsled "žaljenja kongresa" . . . Proti je glasovalo samo 13 poslancev.

S tem glasovanjem je nižja zbornica pokazala le to, kako slabo pojmuje čast kongresa, kako globoko je zajela poslance tekoča antidelavska, antikomunistična in antiruska histerija. V resnici nihče bolj ne tepta po časti kongresa kot dela to ta kongresni "neameriški" odbor že vrsto let. Ako smemo rabiti primero, je ta "neameriški" odbor do danes pokazal le to, da ima prav toliko smisla za svojo in kongresno čast kot svinja, ki se valja v blatu. In s tem, da je nižja zbornica podprla ta notorični odsek, je v resnici le poteptala sleherno čast kongresa. To čast bi lahko rešila le s tem, da bi ta odsek sumarično odpravila in proklamirala vsemu svetu, da kongres ne bo nikomur dovolil kršenja ameriškega Sporeda pravic, ki je največja dedščina dežele.

Ironija vseh ironij je v tem, da je nižja zbornica podprla svoj notorični "neameriški" odbor v momentu, ko si ameriška delegacija pod vodstvom mrs. Eleanore Rooseveltove prizadeva v pododseku socialnega in ekonomskega sveta, da tudi Združeni narodi sprejmejo svoj spored pravic. Temu odseku, ki zboruje v Švici, je mrs. Roosevelt prav zadnje dni predložila ameriški osnutek za svetovni spored pravic. Ker zastopniki drugih držav niso slepi napram temu, kar se danes dogaja v Ameriki, da, tudi v kongresu, si lahko predstavljamo, s kakšnim cinizmom bodo gledali na ameriški osnutek. Naše simpatije so na vsej črti na strani mrs. Rooseveltove, katere demokratični nazori so neoporečni, čisti kot kristal, enako kot so bili demokratični nazori Thomasa Jeffersona, avtorja nesmrtne Deklaracije neodvisnosti in očeta Sporeda pravic. Toda vrnimo se še k politični črni listi.

★

Zadeva desetih hollywoodskih pisateljev in režiserjev bo gotovo prišla pred vrhovno sodišče. Ta proces se bo lahko vlekel par let. Kakšen pravorek bo izreklo najvišje sodišče, je seveda v naročju bogov, kajti znano je, da se tudi vrhovno sodišče obrača po političnem vetru. Za liberalno, radikalno in demokratično misleče ljudi je ta veter danes skrajno neugoden in bo lahko še tudi čez par let. Ako bo ta proces izpadel neugodno za to skupino Hollywoodčanov, bo Amerika na široko odprla vrata politični črni listi in—fašizmu . . .

Politična črna lista je po svojih implikacijah čistokrvna fašistična cvetka. V prvi vrsti človeku odreka pravico do v ustavi zajamčene pravice glede svobode vesti in političnega prepričanja. Treba je storiti samo korak dalje in s to listo lahko zanikate človeku tudi svobodo verskega in etičnega prepričanja. Z drugo besedo, politična črna lista je orodje, s katerim človeka tako rekoč izobčite iz družbe. S to listo mu namreč ne odrekate samo politične ali verske svobode, marveč tudi priliko do življenja. Filmski magnatje so črnolistanim pisateljem in režiserjem namreč tudi odpovedali službo in jih izobčili iz te industrije. Obenem so pozvali tudi vse druge industrije in delodajalce, kot že rečeno, naj store isto in vsakemu komunistu ali "komunistu" odrečejo pravico do dela, do kruha. Danes komunistu, jutri socialistu ali progresivcu, pojutrišnjim lahko katoličanu, protestantu ali komurkoli. Vsakemu, kdor ne tuli v rog tistih, ki so na vladi, ali pa v rog delodajalcev.

Naj še omenimo, da so se pred enako usodo znašli ali se še znajdejo tudi oni vladni uslužbenci in uradniki, ki bodo v tekoči inkvizicijski čistki ob vladno službo, ako bodo osumljeni "nelojalnosti." Ta usoda je že zadela nekaj vladnih uradnikov. Kot znano, je državni department meseca junija odslovil deset uslužbencev pod sumnjo, da niso "dobra rizika." Trem je potem pod pritiskom dovolil, da so resignirali. Izdal jim je tudi dobra spričevala. Zadnje dni smo čitali, da se vsaj enemu izmed teh še ni posrečilo, da bi dobil novo službo, kajti kljub dobremu spričevalu se ga drži znamka—nelojalneža, znamka izobčenca. Samo zato, ker je bil osumljen . . .

Amerika jadra v čudne vode! . . .

Časovni komentarji

MILAN MEDVEŠEK

Konferenca v Londonu

Zunanji ministri štirih velesil (faktično samo dveh) se to pot krešejo med seboj v Londonu, iščoč sporazuma za sklenitev mirovnih pogodb za Nemčijo in Avstrijo. Molotov, preizkušen marksist in eden najspretnejših diplomatov v krogu sodobnih diplomatov, je trd oreh za generala Marshalla, katerega so wall-streetski bankirji in militaristi radi vojaškega prestiža porinili v politiko, dasiravno se ni še nikdar poprej bavil z njo. Vendar pa dobro ve, da je zastopnik kapitalistov, Molotov pa grobarjev kapitalizma.

Razni veščaki že od vsega početka napovedujejo popolno izjalovitev te konference, pisec pa bi menil, da je prav sedaj več izgleda, da pride vsaj do delnega sporazuma, kajti to pot ameriški diplomati ne vihtijo z atomsko bombo tako samozavestno kot so še pred nedavnim. Kaj pa če imajo tudi Rusi atomsko bombo? Kancelar čikaške univerze Hutchins je pred kratkim izjavil, da jo mogoče Rusi že izdelujejo. Če je to resnica, potem bo ameriška diplomacija izgubila glavnega asa, nakar bo pričela pojenjati histerična propaganda proti Rusiji in politika diktiranja, Marshall pa bo pričel iskati kompromisov z Molotovom.

Slovanom ne morejo plačati reparacije

Ena glavnih zaprek med Slovani in zapadnjaki so vojne reparacije. Američani in Angleži bi radi oslabeli Ruse in ostale Slovane na račun vojne odškodnine. Trdijo, da so slovanske zahteve čezmerne in da Rusi ne bi smeli ničesar izvažati iz Nemčije od tekoče produkcije.

Rusija zahteva od Nemčije deset bilijonov dolarjev (v tej vsoti je vključena odškodnina tudi za Poljsko), samo njej pa so Nemci prizadeli za 128 bilijonov dolarjev direktne materialne škode! Kje pa so milijoni vojnih žrtev? Toda novo poročna "diplomata" Marshall in Bevin se silno trudita, da bi Slovani dobili čim manj odškodnine. In ko jima Molotov zabrusi v obraz, da sta naivna, če si mislita igrati na tak način z Rusi, ki so se skozi tri leta sami borili proti 200 nemškimi divizijami, sta užaljena, češ, da je njun "tovariš" neolikan diplomat in samo zmerja . . .

Če bi zmagala Nemčija

Nemčija tudi po prvi vojni ni mogla plačevati reparacij, ravnokar so sledili maratoriji, kmalu za tem pa je imela dovolj sredstev, se oborožila do zob in skoraj upropastila ves svet. In če bi izšla zmagovita iz te vojne? Nikomur ne bi prizanesla, ampak zasužnjila bi vse evropsko ljudstvo in tirjala njegovo dušo in kri.

Primera iz zgodovine

Leta 1870 so Nemci temeljito porazili Francoze in nemške armade so trkale na vrata francoske prestolnice. Vojna je divjala ves čas na francoski zemlji. Na mirovni konferenci pa niso Nemci nič prizanašali, marveč so vzeli Franciji provinci Alzacijo in Lorraine, povrhu pa ji naložili 5,000,000,000 frankov vojne odškodnine. Nemško vojaštvo ni zapustilo Francije toliko časa, dokler ni bil plačan zadnji frank, ki je bil seveda tedaj veliko več vreden kot je danes.

Kaplan Gabrovšek tudi tirja "reparacije"

Kakor je že znano, toži kaplan Gabrovšek Enakopravnost za $200,000, Prosveto menda za $500,000 in za enako vsoto Proletarca. Nobeno slovensko podjetje v Ameriki nima tako težek obstoj, kot ga imajo že od davnaj naši časopisi, a ta "Kristusov namestnik" bi rad obogatil na račun žuljev slovenskih naprednih delavcev in zaeno uničil naše časopisje. Toda iz te moke ne bo kruha. Slovensko napredno delavstvo ne bo dopustilo, da bi z njim pometal vsak kaplanček!

DELITEV PALESTINE

Palestinsko vprašanje, ki se že vleče trideset let—odkar je angleški predsednik l. 1917 obljubil Židom neodvisno državo—se je po dolgih peripetijah premaknilo z mrtve točke in kakor vse kaže se naglo bliža k rešitvi.

Posebni odbor za Palestino pri OZN je namreč sklenil razdeliti Sveto deželo v dve državi: arabsko in židovsko. S to sešitvijo je dana možnost, da se bo vsaj eno izmed žarišč nemirov in mednarodnih trenj v razburkanem Sredozemlju odstranilo. Kar je pa najvažnejše—in mednarodni krogi so to z zadoščenjem ugotovili—je dejstvo, da sta pristali načelno na tako rešitev po dolgem oklevanju obe največji sili: ZDA in SZ, kar je v zadnjem času redek primer soglasja med tema najvažnejšima članicama OZN. Ta sklep je odobrila tudi glavna skupščina z dve tretjinsko večino.

Kaj določa načrt? Poleg arabske in židovske države bo imelo mesto Jeruzalem poseben statut, vse pa bo povezano z gospodarsko unijo. Židovska in arabska država bosta po dveh letih prehodnega režima, računajoč od 1. okt. 1947, postali neodvisni. Preden pa jima bodo priznali neodvisnost, bosta morali zglasovati ustavo, dati izjavo OZN o sprejemu določenih obvez in jamstev ter podpisati pogodbi o gospodarski uniji Palestine.

V prehodnji dobi dveh let bo vladala Sveti deželi Anglija pod vrhovnim nadzorstvom OZN. Zadeva je pa kočljiva, ker se hoče Velika Britanija nemudoma odreči svojemu mandatu nad temi kraji in umakniti čimprej svoje čete iz Palestine.

Židje se bodo lahko še nadalje naseljevali v Sveti deželi in sprejeli bodo 150,000 novih židovskih beguncev v židovsko državo. V vseh evropskih taboriščih pa živi še 250,000 Židov in posebni odbor OZN priporoča, naj bi za razmestitev teh beguncev sklenili posebne mednarodne dogovore. "Židovska agencija" bo kot vrhovna zastopnica Židov odgovorna za uvodo vseh židovskih beguncev in za njihovo naselitev.

Obe novi državi bosta morali sloneti na demokratičnih načelih in izvoliti vsaka svojo ustavodajno zbornico. V obeh ustavah bodo določila o zaščiti Svetih krajev in cerkva. Vsem prebivalcem in državljanom obeh palestinskih držav kakor tudi mesta Jeruzalema bodo zajamčene enake državljanske in verske svoboščine kakor tudi svoboda potovanja po vsej Palestini.

Gospodarska unija predvideva carinsko unijo; skupen denar in skupno upravo železnic, pošte, telegrafa in telefona in pristanišč Haife in Jafe. Unija bo tudi skrbela za skupno namakanje in bonifikacijo zemlje obeh držav.

Carinske dohodke bodo tako razdelili, da bo mesto Jeruzalem prejelo 5—10 odst. od celotnega izkupička, medtem ko si bosta ostanek razdelili obe palestinski državi: arabska in židovska.

Po dveletnem začasnem režimu bo prišlo mesto Jeruzalem pod mednarodno upravo in bo demilitarizirano. Jeruzalemski guverner ne bo smel biti niti Arabec niti Žid niti državljan katere od palestinskih držav, niti Jeruzalemčan. Imenoval ga bo varuški svet OZN.

Guverner bo imel polnomočje, da uredi morebitne spore med posameznimi verskimi občinami, ki bi nastali zaradi uporabe Svetih krajev cerkva ali božjih poti, v primerih, ko bi šlo za delu Palestine (n. pr. božji grob, Bethlehem, Nazaret, Oljska gora itd.).

Sveti kraji, cerkve in božja pota bodo pod zaščito posebne komisije, katere člani ne bodo smeli biti Palestinci (niti Arabci niti Židje).

Vprašanje tako imenovanih Svetih krajev zasluži posebno pozornost, ker je zelo zamotano. Nesmemo pozabiti, da jih skupno uporabljajo vse krščanske cerkve (katoliška, starokatoliška, pravoslavna, ruskopravoslavna s številnimi sektami kot npr. armenska, abesinska itd.). Praba vsakega izmed teh kratkih do najmanjše podrobnosti določena in tvori pravi "zakon".

Da dobimo približno sliko tega labirinta predpisov, si predstavimo, da hrani ključe določene krščanske cerkve Arabec (musliman), pri prvem oltarju smejo izvajati verske obrede samo katoliški duhovnik, pri drugem samo ruskopravoslavni, pri tretjem samo abesinski itd. Ali pa n. pr. glavni oltar smejo uporabljati duhovniki vseh ver toda vsak samo ob določenih urah. Točno je predpisano, do katerega kota v cerkvi smejo katoličani pometati, kod smejo pravoslavni brisati prah, do katere točke na steni lahko armenski pravoslavci zabijajo žeblje, do kje drugi itd.

Kršitev najmanjšega teh predpisov—kar je bilo skoraj neizogibno—je povzročilo spor in spopad med verniki raznih obredov. V to so se vmešale velesile za zaščito svojih vernikov in stoletja so se nenehno vrstili mednarodni zapletljaji, ki so znani pod imenom: "Spori zaradi Svetih krajev". Zato ni čudno, če je temu vprašanju tudi načrt o delitvi Palestine posvetil posebno pažnjo in podelil v tej zadevi jeruzalemskemu guvernerju polnomočje.

Arabska država bo obsegala zapadno Galilejo, gorato Samarijo in Judejo ter obalno ravnino od Istuda do egiptske meje. V židovski državi pa bo vzhodna Galileja, dolina Esdraelona in večina obalne ravnine.

To je v glavnih obrisih načrt za ureditev palestinskega vprašanja. Sovjetska zveza je predložila samo nekaj sprememb o razmejitvi in jeruzalemskem statutu. Prav tako je tudi predlagala, da Vel. Britanija odloži svoj mandat za upravo te dežele, ki naj bi jo v prehodni dveletni dobi vršil poseben izvršni odbor OZN.

Gre torej za kompromisno rešitev, s katero so Židje zadovoljni, saj izpolnjuje njihov stari sen, da si ustanovijo po tolikih preganjanjih svojo državo, kjer naj bi našli zatočišče tudi ostali židovski begunci. Nasprotno pa, kot smo že poročali, odklanjajo arabski nacionalisti vsak kompromis, ker hočejo biti sami absolutni gospodarji vse Palestine kot njeni avtohtoni prebivalci. Grozijo z državljansko vojno, "Arabska liga" rekrutira vojsko in arabske države napovedujejo, da bodo z oboroženo silo vdrle v Palestino, da pomagajo svojim bratom.

Palestinski Arabci sami,—čeprav so trikrat številnejši od Židov, ki štejejo 600,000 duš—ne bi mogli biti kos svojim nasprotnikom, ker imajo Židje popolnejše vojaške in teroristične organizacije ("Irgun Zwai Leumi", "Haganah" in "Sterna"). Pomoč arabskih držav pa je problematična, ker so te države slabo oborožene in ni verjetno, da bi se upale z vojsko nastopiti proti OZN, to je predvsem proti SZ in ZDA, ki so že sporazumne o delitvi Palestine.

Vendar je gotovo, da bomo še priča nemirom in trenju v Sveti deželi, zlasti pa po umiku britanskih čet v prehodni dveletni dobi. Zato so pa ZDA in SZ zahtevale, da bo morala v tem obdobju vzdrževati red v Palestini močna mednarodna policija, da prepreči državljansko vojno.

ZDA so precej oklevale, preden so se odločile za tako rešitev palestinskega vprašanja. Bale so se namreč zameriti se Arabcem zaradi svojih petrolejskih interesov v arabskih državah (Irak, Iran), kjer imajo ameriške družbe petrolejske vrelce, ki se pretakajo po cevovodih do palestinske obale, in Arabci bi se utegnili maščevati s sabotažami. Po drugi strani pa ZDA niso mogle zapustiti Židov zaradi notranje političnih razlogov, ker je v ZDA število Židov zelo veliko in so na vplivnih položajih. Tako so se Američani odločili za kompromis.

Isto rešitev so narekovali SZ drugačni razlogi: SZ, ki je načelno za odpravo kolonialnega sistema mandatov in zagovarja načelo samoodločbe narodov ne bi mogla pristati na podreditev 600,000 Židov arabski večini, zlasti pa še zato ne, ker so Židje tudi kulturno mnogo bolj razviti kot njihovi arabski sosedje in prekaljeni od hudih fašističnih preganjanj v Evropi.

Federalistično ureditev Palestine so pa morali opustiti, ker so nasprotja med obema narodoma za sedaj še prevelika in bi biloožitje Arabcev in Židov v skupni državi nemogoče.

(Ljudski tednik.)

Kongresnik Patman iz Texasa je dejal, da je "zleherna fašistično usmerjena oseba v naši deželi proti zadrugam." On je član kongresnega odseka, ki se je kot služabnik Wall Streeta spravil nad zadruge. Patman je edini član odseka, ki je naklonjen zadružnemu gibanju.

Francova "plava kri"

Franco je zadnji satelit Nemčije, ki se z veliko težavo toda krčevito še drži na oblasti. Oprijel se je še zadnje "rešilne" bilke—španskega prestola ter proglasil Španijo za kraljevino—brez kralja seveda.

Da prežene svojo slabokrvnost, si je dal napraviti transfuzijo s "plavo", plemenito krvjo. Vzpostavil je namreč 2,304 plemiške naslove (grofov, baronov, markijev itd.), ki jih je svojčas španska republika odpravila.

In te naslove širokogrudno deli predvsem Američanom, severnim in južnim, ki plačujejo to "poplemenitenje"—z dolarji!

Marko je videl

Vrnil se je domov iz Grčije ameriški vojak, pa so ga izpraševali, kakšna je ta dežela. In jim je dejal: "Mesta imajo tam zelo lepa in starinska, hribovja pa sem si le bežno in od daleč utegnil ogledati."

Ustanovitev obnovitvene zadruge v Komnu

Sežana.—V težkih dneh nacifašistične okupacije je Komen pretrpel hude udarce; center našega Krasa je bil stoodstotno požgan. Po osvoboditvi je nastala potreba obnove Komna težko vprašanje. ZVU je obnovitvena dela izročila raznim tržaškim gradbenim podjetjem, ki so vodila politiko dobičkarstva na račun žuljavih rok kraškega kmeta. Zato je tudi razumljivo, da se obnova Komna ni izvršila, četudi je minulo od osvoboditve že dve leti.

Po priključitvi k Jugoslaviji je vprašanje dokončne obnove Komna ponovno na dnevnem redu. Okrajni ljudski odbor Sežana je že nakazal potreben kredit. Nedavno pa je bil sestanek "Zveze vojnih oškodovancev", na katerem je bil sprejet sklep, da se ta preosnuje v "Obnovitveno zadrugo Komen". Na sestanku je bil izvoljen nov upravni in nadzorni odbor. Tovariš tajnik Kosmina je drug, ki niso dobičkanosna podjetja, ampak delajo v prid našemu ljudstvu in čimprejšnji izgradnji nove Titove Jugoslavije.

Obnovitvena zadruga je pokazala že dobre uspehe na raznih gradiliščih, pri katerih je zaposlenih že 150 delavcev. Kakor v borbi, hoče biti Komen tudi v obnovi zgled vsemu kraškemu ljudstvu.

Št. Peter na Krasu.—V tednu RKS se je tudi naše ljudstvo vzorno odzvalo nabiralnim akcijam. Krajevni odbor s sodelovanjem množičnih organizacij je z nabiralnimi akcijami, prodajanjem značk in blokov ter z dvema prireditvama zbral 23,544 dinarjev. Prispevke v hrani je poklonil tukajšnjemu Domu igre in dela.

Sv. Lucija ob Soči.—Tukajšnji pevski zbor, v katerem sodelujejo pevci vseh okoliških vasi, je med najboljšimi v okraju. Zato je bil v nedeljo, 19. okt., povabljen v radio-studio v Ajdovščini, kjer je izvajal polurni program naših narodnih in partizanskih pesmi. Sodelovalo je 30 pevcev in pevk, ki so se marljivo pripravljali na ta težko pričakovani nastop, ki je zelo dobro uspel.

Idrija.—Z veseljem smo pozdravili avtobusno zvezo Idrija—Ljubljana. Na tej progi vozi velik, moderen in prostoren avtobus. Ker se s tem avtobusom vozijo tudi številni uslužbenci, bi bilo želeti, da se urnik odhoda iz Ljubljane spremeni v toliko, da bi avtobus iz Ljubljane namesto ob 16. uri odpeljal ob 18. uri zvečer; tako bi bilo potnikom omogočeno, da si nabavijo v popoldanskih urah razne potrebščine.

Te dni je bila okrajna konferenca socialnega skrbstva in zdravstva. Kljub velikemu pomenu te konference se krajevni odbori z Stopnika, Krnice-Massore, Straža-Jagerščc, Bukovo in Podlaniše konference niso udeležili.

V Doljni Lendavi so imeli konferenco z demobiliziranimi borci

Doljna Lendava. — V mesecu oktobru je bilo demobiliziranih okoli 400 borcev iz okraja Doljnja Lendava. Med njimi so tovariši, ki so samo dopolnili vojaški rok, in pa oni, ki so služili v JA po 30 in še več mesecev.

Da bi te borce seznanili z delom, ki stoji pred nami, in jih opozorili na napake, ki se še danes pojavljajo, je okrajni odbor OF skupno z mladinskim odborom sklical 22. okt. konferenco, katere so se skoraj vsi borci udeležili. Po referatu okrajnega sekretarja OF in sekretarke LMS je sledila diskusija, iz katere je bilo razvidno, da so demobilizirani borci dobro poučeni o političnih in gospodarskih problemih in da so v tem kratkem času, odkar so zopet doma, spoznali že marsikako napako in pomanjkljivosti, ki se še najdejo v delu naših krajevnih ljudskih odborov.

Počasi navzgor

A: Kdaj neki nam Tržačanom pošljejo guvernerja?

B: Počasi, prijatelj! Le lepo po vrsti! Najprej smo imeli polkovnika, za njim je sedaj prišel general. Temu mora slediti maršal, nakar šele pride eventualno guverner.

EN NAČIN POBLJANJA DISKRIMINACIJE

Na prvi pogled se zdi Gary, Indiana, navadno pusto mesto, eno stoterih industrijskih središč Amerike. Nekoliko globljega pogleda je treba, da človek ugotovi precejšnjo razliko. Prebivalci mesta—drugorodni, črnci in "domači" beli—predstavljajo sestav ameriškega prebivalstva kjerkoli. Problemi teh ljudi so sliční onim našega ostalega ljudstva. En problem, ki ga skušajo rešiti prebivalci v mestu Gary, je obenem problem, katerega skuša rešiti vsa dežela: kako doseči, da bo delovala demokracija za vse prebivalce, pa naj bodo kakršnegakoli plemena, vere ali narodnostnega izvora. Naloga ni lahka in to je pokazala nedavna šolska stavka v Garyju. Ta stavka se je pričela začetkom letošnjega šolskega leta zato, ker je mestni šolski odbor odredil premestitev 338 majhnih zamorskih otrok v razrede osnovne šole Emerson—šole, v katero so dotlej pohajali samo beli otroci.

Nova odredba šolskega sveta namreč določa, da morajo posečati otroci šole okrožja, v katerem živijo. Pred tem so beli otroci vedno hodili v šole v svojih okrožjih, otroci črncev pa so lahko posečali šole v drugih okrožjih, kar je imelo za posledico, da je ta "posebni privilegij" ločil šole v bele in one, kare so posečali poleg belih tudi zamorski otroci. Nova šolska odredba, ki za enkrat velja le za osnovne šole, a bo pozneje vključila tudi višje šole, je bila uvedena radi stavke v Froebel High School l. 1946 in nauka v demokraciji, ki so ga iz te stavke dobili njeni vodje in ostalo prebivalstvo mesta.

Srednja šola Froebel ima učence in učenke izhajajoče iz več kot 50 narodnostnih skupin. Tu bi se bila morala pokazati prava in vzorna ameriška demokracija. Ali mnogi starši srednješolskih dijakov in dijakinj—kakor tudi mnogi dijaki sami—so pričeli tutiti, da so smatrani za "tujce" in ko je bila baš ta šola izbrana, da sprejme nekaj črncev (premeščenih radi pomanjkanja prostora v njihovi prejšnji srednji šoli), je bilo to vzeto kot zapostavljanje ozir. kot dokaz diskriminacije napram drugorodnim. Povod takemu občutju je dalo tudi dejstvo, da se je nameravalo črnske otroke poslati v neko drugo šolo, katero pohajajo predvsem 'domači' beli (v Emerson school, kjer je bila letos vprizorjena stavka). Staršem tega "belega" distrikta se je pa posrečilo doseči to, da so bili črnski študentje poslani ali premeščeni v Froebelovo šolo. Stavka, ki je temu sledila, je razkrila obenem neprijetno dejstvo, da je okrožje, kateremu šola služi, prežeto s plemensko in versko mržnjo. V tem okrožju žive tujerodni belci in črnci.

Tekom večkratnih sestankov predstavništva šolskega vodstva in zastopnikov črncev ter vodij stavke, se je temeljito pretreslo vprašanje obstoječih razlik in mržnje. Iz vsega se je izcimil dober nauk o demokratičnih nagibih in stavka je bila preklicana, vodje stavke v Froebelovi šoli pa so izdali izjavo, v kateri so pozvali mestni šolski odbor, naj konča zapostavljanje plemenskega, verskega in narodnostnega značaja v *vseh* šolah v Garyju. Po premišljeno začrtanem zaključku je šolski odbor potem naznanil uvedbo nove odredbe sloneče na temelju demokratičnih principov. Da se da staršem in šolo pohajajoči mladini priložnost prilagoditve novi naredbi, se je isto uveljavilo šele začetkom letošnjega šolskega leta. Medtem se je skušalo pripraviti javnost na spremembo. Navzlic temu pa je šla začetkom tekočega leta večina študentov Emersonove šole na stavko. Opazovalci situacije so ugotovili, da je na stotine dijakov vplivalo mnenje staršev. Izvor mržnje je torej imel korenine doma. Se tisti, ki niso stavkali iz kake resnične mržnje ali predsodkov, so dejali, da se boje—sami ali pa starši—protiviti se večini in so raje izostali iz šole.

Šolski odbor je stavko vzel na znanje z odločnim nastopom. Naznanil je, da nova naredba ostane in v tem so odbor podprle razne civične organizacije, kakor tudi delavske in verske skupine, dalje je v prilog odloka mestnega šolskega sveta govoril Anselm Forum (ki predstavlja razne narodnostne in verske skupine v Garyju), kot tudi trgovska komora, odvetniška zveza, Odbor veteranov in politična skupina Progressive Citizens of America. Ravnatelj Emersonove šole je apeliral na študente, naj se vrnejo v svoje razrede in obenem je izdal apel na starše (ti so tvorili stavkovni odbor). Ko vse ni nič pomagalo, so mestne šolske oblasti zagrozile staršem s podvzetjem legalnih korakov v smislu novega državnega zakona Indiane, ki prepoveduje širjenje in podžiganje plemenskega sovraštva in zapostavljanja, kakor tudi na podlagi šolskih postav, katere prepovedujejo nagovarjanje k izostajanju iz šole. V okviru teh postav je bila odrejena aretacija števila staršev stavkarjev.

Koncem drugega tedna stavke je bilo opaziti skoro normalno udeležbo v razredih. Kar torej ni bilo mogoče doseči z lepo besedo in pametnim prigovarjanjem, se je doseglo z aretacijo in grožnjo nadaljnjega izvajanja zadevnega zakona.

S tem seveda še ni izvojevan v Garyju boj proti diskriminaciji, toda uveljavljenje naredbe, ki stremi za odpravo zapostavljanja v šolah, so mestne šolske oblasti zagotovile šolo pohajajoči mladini tega mesta koristi demokratične, neločene izobraze, ki bo iz njih napravila boljše Američane nego so se v tem pogledu izkazali nekateri starši te mladine.

(Common Council)

Po slovanskem svetu

VELIKE REKE IN PREKOPI VEŽEJO MOSKVO Z MORJEM

Borba za izhod na morje se vleče kakor rdeča nit skozi vso rusko zgodovino. Že v začetku srednjega veka so ladje novgorodskih trgovcev plovile po Baltiškem, Belem in Severnem ledenem morju. Ladje iz Kijeva pa so v 9. in 10. stoletju vozile do Carigrada. Zanimanje Rusije za morska pota je prišlo prav posebno do izraza v dobi Petra Velikega, ki je zlasti visoko cenil naše dalmatinske rojake kot pomorce. Leta 1697 je poslal mladeniče iz plemenitaških in bojarskih rodbin v Benetke, kjer jih je naš rojak Marko Martinović iz Perasta v Boki Kotorski učil pomorstva. Dalmatinec Matej Zmajović pa je bil v tisti dobi poveljnik ruske flote, ki je v treh pomorskih bitkah premagala Švede. V Perastu še danes hranijo ukaz Petra Velikega o postavitvi Zmajevića za kapetana ruske flote.

V 18. in 19. stoletju je sledila doba velikih ruskih ekspedicij, med katerimi so najbolj znane Beringove ekspedicije v Tihem oceanu. Toda pomorsko raziskovalno delo se je v ogromnih razmerah razvilo šele v dobi po oktobrski revoluciji. V 30 letih je šlo samo v severna morja 84 ekspedicij, ki so prevozile skupaj 200,000 km. Najbolj znane so ekspedicije, ki so odprle plovno pot vzdolž vse severne obale Sovjetske zveze do prehoda v Tihi ocean skozi Beringovo ožino.

Da si zagotovi pot na docela odprto morje, je že carska Rusija med prvo svetovno vojno zgradila 1000 km dolgo železnico, ki vodi do najbolj severne luke, do Murmanska. Ta železnica je danes dvotirna in predstavlja najvažnejšo pot Sovjetske zveze do odprtega morja, zakaj luka v Murmansku je tudi pozimi prosta ledu, medtem ko je dohod po Belem morju do Arhangelska pozimi zaprt zaradi ledu. Topli vodni tokovi, ki prihajajo vzdolž škandinavske obale in okrog Severnega rta preprečuje, da bi morje na področju Murmanska zamrznilo. V domovinski vojni je imela prav ta luka ogromen pomen.

Težnja po izkoriščanju vodnih cest, ki omogočajo izhod na morje, je prišla do izraza v veličastnih delih za gradnjo velikih plovnih prekopov v dobi prve in druge petletke. Leta 1934 je bil zgrajen Stalinov prekop, ki veže ob naslonitvi na Ladoško in Oneško jezero Baltiško morje z Belim morjem oziroma s Severnim ledenim morjem. Pred desetimi leti pa so dovršili najveličastnejše vodogradbeno delo, orjaški prekop Moskva—Volga, ki omogoča ne samo največjim reškim ladjam, temveč tudi sreduje velikim morskim ladjam prehod s področja ob Baltiškem ali Belem morju v področje Kaspiškega morja. Tako je lani sovjetska vojna ladja "Kapetan Gorašenko" prevozila 2000 km dolgo pot od Arhangelska do Moskve in od tod po 3000 km dolgi poti od Moskve do izliva Volge pri Astrahanu in dalje po Kaspiškem morju do Bakuja. Ob otvoritvi prekopa Moskva—Volga je maršal Vorošenko dejal, da je Moskva luka treh morij: Baltiškega morja, Belega morja in Kaspiškega morja. Po zgraditvi prekopov Volga—Don (pri Stalingradu) in Oka—Desna pa bo Moskva zvezana s petimi morji.

Ti prekopi, ki vežejo največje plovne reke, pa niso važni samo za zvezo središča države z morjem, temveč tudi za obvladanja naglo rastočega notranjega prometa. Po Volgi, ki po svoji prevozni zmogljivosti lahko nadomešča 6 vzporednih železniških prog, prihaja v Moskvo nafta iz področja Kaspiškega morja, po vodnih cestah prihajajo ogromen količine lesa in gradbenega materiala, žita in raznih živil, odvažajo pa se v oddaljena področja proizvodi industrijske delavnosti. Nobeno drugo prometno sredstvo ne omogoča tako cenenega prevoza kakor vodna pot, zato se izplačajo tudi največje investicije v ta namen.

Prekop Moskva—Volga je najveličastnejše delo druge Stalinove petletke. Zgrajen je bil v neverjetno kratkem času 4 let in 8 mesecev, čeprav je zgrajen z dolžini 128 km za največje rečne ladje in čeprav je bilo treba zgraditi v zvezi s prekopom 200 velikih tehničnih objektov, med drugim 11 ogromnih zapornic, 6 betonskih vodnih spustov za spuščanje in dviganje ladij, ki je potrebno zaradi premaganja višinske razlike, 7 železniških in 12 cestnih mostov, ki so vsi grajeni tako visoko, da je pod mostovi omogočen neoviran promet. Zgraditi je treba 9 pristanišč in 2 veliki luki, moskovsko in ribinsko, ki ju zaradi ogromne obsežnosti imenujejo Moskovsko morje in Ribinsko morje. Zaradi primerjave naj navedemo, da so Sueški prekop, ki nima nobenih velikih tehničnih naprav, gradili 14 let, panamski prekop, ki je dolg le 80 km, pa so gradili 35 let. Prekop Moskva—Volga pa ne služi samo prometu. Za izkoriščanje vodnega padca v prekopu so zgradili 8 velikih hidroelektričnih central.

Celotni sistem vodnih cest pa bo mogoče v polni meri izkoristiti šele tedaj, ko bosta zgrajena tudi prekopa med Oko in Desno ter med Volgo in Donom. Gradnjo prekopa Volga—Don je prekinila vojna. Ko bo zgrajen tudi ta prekop, bo ustvarjena plovna zveza med področjem Volge in Azovskim oziroma Črnim morjem. Pot po Volgi v Kaspiško morje pelje namreč v zagato, kajti Kaspiško morje ni morje, marveč jezero. Šele tedaj, ko bo ustvarjena zveza s Črnim morjem, se bo odprla pot preko Volge v Črno morje in Sredozemsko morje, obenem pa bo omogočen cenen prevoz premoga iz Donješkega bazena v velike tovarne Povolžja. Čeprav bo prekop med Volgo in Donom dolg le 100 km, bo treba pri gradnji premagati ogromne ovire. Zaradi višinske razlike med obema rekama bo treba za polnitev prekopa črpati vodo po več kilometrov dolgem cevovodu ogromnih dimenzij v najvišji predel prekopa. Zgraditi bodo morali 4 bazene za divganje in spuščanje ladij. Toda tudi tega ogromnega dela se sovjetsko ljudstvo ne bo ustrašilo.

(Po Slov. poroč.)

Ne bo še konca sveta

Take suše še ni bilo kot letos, tožijo ljudje. To je posledica motenj v atmosferi zaradi vojne ali sončnih peg, menijo nekateri. Ali pa kazen za človeško hudobijo, trdijo drugi in ugibajo, če se že ne bližamo koncu sveta.

Toda pogled v zgodovino nas v tem oziru pomiri in pouči, da niso sedanje vremenske nezgode nič v primeri z muhami, ki si jih je privoščilo vreme v preteklosti.

Neverjetno, t o d a resnično! Januarja leta 1241 je sadno drevje cvetelo in maja je že bila žetev. Za božič l. 1624 so bile češnje v cvetju in ob koncu februarja so že dozorele. Decembra l. 1804 je bilo tako toplo, da so se žuželke prebudile iz zimskega spanja. L. 1807, 1816 in 1834 sploh ni bilo zime.

L. 1304 je bila taka poletna vročina in suša, da sta bili reki Donava in Ren popolnoma suhi in so ljudje prekoračili njuni strugi peš, ne da bi si nog zmočili. Tudi l. 1856 je bila taka suša, da so vsi studenci usahnili in so morali večino živine zaklati.

Nasprotno pa je bila zima l. 1812 tako hladna, da je pivo v sodih zmrznilo in da so mrliče le z veliko težavo pokopavali, ker je bila zemlja močno in globoko zamrznjena.

V tolažbo tistim, ki se pritožujejo, da jih zebe . . .

Babica pripoveduje . . .

Zvečer je bilo. Otroci so se zbrali krog babice in ona je pričela: "Včeraj sem vam povedala, kako je bilo s Sneguljčico. Danes boste pa slišali pravljico o Rdeči kapici." Tedaj pa se je Tonček oprezno ozrl naokrog in dejal: "Babica, ampak čisto na tihoma pripoveduj, da te kakšen čerin ne sliši."

TOVARIŠI

POVEST PARTIZANSKE ZVESTOBE

TONE SELIŠKAR

(Nadaljevanje)

"Toda brez moje soli bi ne opravil ničesar, ti suha južina, nesrečna!" mu je zabrusil Dimež nazaj.

Izvidnice niso poročale nič posebnega in brez skrbi je četa počivala vse dopoldne. Listje na drevju je imelo že jesenske barve in je padalo na tla, zlasti kadar je zapihal veter. Tedaj so se pordečili listi kakor veliki metulji sukali po zraku. Zjasnilo se je. Megle so se dvignile in jesensko sonce je še prav prijetno grelo borce, ki so se že pomikali dalje po slemenih. Pod seboj so gledali majhne belokranjske vasice in vinograde ter brez števila majhnih vinskih hramov po Semiški in Tanči gori ter Maverlenu.

"Ej, Bela Krajina! Ej, partizanov!" je vzkliknil nekdo iz kolone.

"V prvi vasi bomo priredili lep miting!" je dejala Sonja.

"Da, saj nas čaka zares lep miting!" je dejal Boštjan, ki je tovoril minomet. "To pot bomo igrali tale inštrument! To je kontrabas za izdajalce!"

Proti večeru so bili na cilju. Tu jih je že čakal krajevni zaupnik, ki je komandantu točno opisal ves položaj v postojanki.

"Komandant belih je Ožboltov Pepe iz Svetega Križa. Nekaj belih iz Ljubljane, večinoma pa so kmečki fantje iz Zdenske vasi iz Dobrega polja. V zvoniku imajo težko strojnico, kasarno pa imajo v šoli, toda največ jih spi kar v cerkvi na koru. Tam imajo tudi sod vina. Fašisti so v župnišču. Imajo en lahek minomet, nekaj lahkih mitraljezov ter težko bredo. Okoli postojanke je žična pregraja, na južni strani sta postavljena dva bunkerja, iz brun zgrajena, eden pa je na severni strani. Posadka je popolnoma brezskrbna in niti ne sluti partizanov v bližini. Uverjena je, da so sedaj beli neomajni gospodarji in da partizanov prav za prav nič več ni. Bunkerji so po navadi vso noč prazni. Ožboltov pa strašno gospodari. Vse vaške fante, ki niso hoteli vstopiti v belo gardo, je dal odgnati v taborišča. Med hajko je nekaj ujetih partizanov sam sodil, sam mučil in sam postrelil. Vsa vas je morala gledati, kako jih je z gorjačo pretepal."

Zdaj šele je zaupal komandant borcem ves načrt. Sklical je vse komandirje, razložil jim je položaj ter do podrobnosti naložil naloge posameznim vodom. Kmalu po deseti uri zvečer so pričeli obkoljevati postojanko. Ena četa se je razvila v strelce pred severnim bunkerjem, dva voda pred južnima, bombaši in tehničarji s škarjami za rezanje bodeče žice so bili pripravljeni. Zasede so postavili na vseh poteh, ki so vodile iz vasi. Prav tako je bila postavljena zaseda ob glavni cesti daleč pred postojanko, da bi zaustavila morebitno pomoč, ki bi hitela napadeni posadki pomagati iz Črnomlja. Uničili so telefonsko napeljavo.

Pavlek je s Sonjo in Črtom ležal v zasedi za cerkvijo. Ko je zvedel, da se nahaja v postojanki Ožboltov Pepe, ki ima njegovega očeta in mater na vesti, je nestrpno pričakoval povelja za napad.

"Nocoj si moram osvojiti strojnico! Moram, moram!" je dejal.

V njem se je spet v vsej grozi pokazala strašna slika iz kamnoloma. Očetov obraz ga je nenehoma klical izpod okrvavljenih skal, mati ga je klicala iz ječe, pobiti in poklani so ga klicali iz vseh kotov naše zemlje. Pred njegove oči so vstajale požgane vasi in porušeni domovi . . . Stiskal je obraz k svoji puški in pretvarjal se je v silnega maščevalca.

Tedaj pa so se tovariši pred severnim bunkerjem že plazili proti žični oviri. Bombaši so se bližali bunkerju. Vse se je vršilo tako tiho in tako spretno, da ni bilo slišati nikakega šuma. O pač . . . Žica je nenadoma v škarjah zaškrtala . . .

"Stoj! Kdo tam?" je zadonel zamolkel glas iz bunkerja.

Namesto odgovora pa se je razletela prva bomba v odprtini bunkerja in takoj nato še ena in spet druga. Žica je bila prerezana. Niti en strel ni padel iz bunkerja. Naši so planili vanj, pa je bilo že vse opravljeno. Dva belogardista sta ležala na tleh, eden pa je na vso moč bežal v vas. Toda v postojanki so se menda streznili. Izza hiš so zaregljale strojnice in zaropotale puške. Naši so se vrgli na tla in se potuhnili. Tudi na južni strani vasi je bilo slišati grmenje bomb. Iz zvonika je lajal težki mitraljez. Oglušujoče streljanje je zadivjalo skozi tihotno noč.

Pavlek, Sonja in Črt so nenehoma streljali iz svojega zaklona v lino stolpa. Pošast tam zgoraj je sipala krogle na vse strani. Tudi mimo njihovih glav so žvižgale jeklenke in dumdumke so pokale ob vejah dreves.

"Pazi, Boštjan se je oglasil!" dé Črt in radovedno pomoli glavo iz zaklona.

Daleč pred njim se je v gozdu zablisnilo in čez nekaj hipov je prva mina udarila v stolp. Zagrmelo je strašno, toda škode ni napravila, kajti mitraljez tam zgoraj je še vedno sekal skozi temo.

"Da bi vsaj lino zadel! Sonja figo drži!" gode Črt nestrpno.

"Saj jo tiščim! Bum . . . Zdajle!"

Druga mina je zasikala kakor razdražena kača skozi lino in se je razletela v stolpu. Težki mitraljez je utihnil.

"Hura!" je zakričal Črt. "Čestitam, Boštjan!"

Komandant je pritekel skoz temo mimo njih in jim ukazal:

"Naprej do pokopališča. Pripravite se na juriš! Tudi južna bunkerja sta zavzeta. Beli so se utrdili zdaj v cerkvi, fašisti v župnišču. Naprej, tovariši, zmagati moramo! Pavlek, zdaj je prilika, juriš na mitraljez!"

Pognali so se prek majhnega travnika in se vrgli v kritje ob zid pokopališča. Tedaj je pričela lajati sovražnikova strojnica iz odprtine za glavnim oltarjem.

"To je belogardistični očenaš!" pravi Črt. "Vse za vero, belo gardo in fašiste. Pazi, Boštjan ji bo vsak čas gobec zamašil!"

Mina se je zakadila za tisto odprtino. Od tamkaj je bilo slišati divje kričanje, toda mašinca je utihnila.

"Naš Boštjan je mojster!" je vzkliknila Sonja.

"Juriš, juriš!" so zdajci zadoneli kriki tovarišev.

(Dalje prihodnjič.)

Otroci, ki so našli svojo mladost

Ana Slokar

(Na obisku v domu igre in dela v Jeruzalemu.)

Kadar se viničarka Katika spomni svojih otroških let, se ji srce napolni z bridkostjo. V vseh teh letih ni doživela niti enega svetlega, veselega dneva. Oče in mati sta zgodaj zjutraj hodila na delo v Firštove gorice, otroke pa sta zaklenila v kočo. Ves dan so bili prepuščeni sami sebi: Katka, Južek in Tilka. V peči je bil lonec krompirjevice—to je bila njihova hrana za ves dan. Okna so bila majhna, zagrajena z železnimi križi. Niti najdrobnejši sončni žarek ni prodrl v izbo. Na oknih so razkošno cvele vodenke in fuksije, obračale so se ven, k soncu. V izbi je bilo mrakotno in hladno. Otroci so ždeli skupaj kakor preplašena piščeta. Ni se jim ljubilo igrati. Kruha skoraj vse leto ni bilo na mizi. Tudi krompirjevica je bila dostikrat neslana, ker mati ni mogla kupiti soli.

Firštova zidanica na Jeruzalemskem vrhu, obdana od vitkih topolov—palm, je bila izmed najlepših in največjih. Imela je velika, gosposka okna, v katere se je Katika komaj upala ozreti. Gorice pa so bile tolikšne, da jim nisi videl kraja. Od zgodnje pomladi so se v njih trudili in znojili viničarji. Kopali so, rigolali, zasajali kolje, škropili in rezali, a na jesen, ko je dozorelo grozdje, ko so rdečkaste, črne in zlatorumene jagode postale težke in nabrekle od sladkega soka, so prišle v gosposke gorice kače in gorje viničarskemu otroku, če je segel po grozdu. Vsaka jagoda ima v sredi zrnce in to zrnce je jajčece, iz katerega se bo izlegla mlada kača, so pravili. Večinoma so otroci to verjeli, le nekateri, najdrznejši, so si kljub temu upali utrgati grozd, če pa jih je pri tem zalotil oskrbnik ali njegov pes, jih je za vselej minila predrznost. Le Firštovi gospodi, ki ni v goricah zasadila niti enega kola, ne kopala in ne škropila, ampak se je vsako jesen pripeljala iz velikega mesta samo na trgatev, se kače niti prikazale niso. Kako je vse to krivično, je dostikrat razmišljala Katika. Ko je nekoč vprašala mater, zakaj je tako, ji je ta odgovorila: "Zato pač, ker smo siromaki. Siromakom je še bog obrnil hrbet."

Odrasla je Katika in z leti je dozorevalo v njej spoznanje; spoznala in doumela je kačokrivico do dna.

Vojna je zadivjala preko dežele. V Slovenske gorice so prišli hitlerjevski vojaki, ki so govorili isti jezik kakor Firšt in vsa tista gospoda, ki je posedovala najlepše gorice in zidanice, za katere so od jutra do noči skozi vse leto garali štajerski viničarji, da so za plačilo smeli jesti neslan sok in krompirjevico. Ta vojna je odprla oči tudi tistim zaslepljenim viničarjem, ki so pričakovali Hitlerja kot rešitelja. Spregledali so, ko so jim hitlerjevci odgnali zadnje živinče iz hleva, ko so jih prisilili, da so morali na fronto, ko so morali njihovi otroci v tuje šole, ko so začeli padati v grapah prvi talci, ko so jih odvlekli daleč v Šlezijo . . . Spregledali so in prepozno spoznali svojo veliko, bridko zmoto.

Katika in večina drugih je vse to vedela že davno, že takrat, ko so jih kot drobno deco strašili s kačami v goricah, s kačami, ki so bile nevarne samo siromakom. In Katika ter z njo večina drugih je vedela, da je odvisno od njih samih, da uničijo te kače in si pribore pravico.

V borbi je pravica zmagala.

Sonce sije na Slovenske gorice. Svobodno sonce. Po vrheh veselo odmevajo klopotci. Trte je pozlatila jesen. Izza rahlo orumenelih listov vabijo težki črni, rdečkasti in zlatorumeni grozdi. V goricah ni več kač, kakor ni več Firštov in Fišerarjev ter druge takšne gospode.

Z Jeruzalemskega vrha je zavil voznik v Babji klanec, kjer so nekoč hrabre Prlečanke s kropom in kamenjem pregnale Turke.

"Fišerarjevo in Firštovo posestvo je zdaj državna last," pripoveduje. "Devetdeset oralov najlepših goric. Triinštirideset viničarskih družin dela na tem posestvu. Plačani smo na uro, kakor drugi delavci. Dobro živimo."

"Kakšna pa bo letos letina?"

"Zaradi suše bo vina nekaj manj, zato pa bo po kvaliteti odlično. Kmalu bomo začeli z bratvijo in potem bomo prešali noč in dan. Tam gori sta naši preši. Oglejte si jih, daleč naokrog sta največji," je s ponosom poudaril.

Z vrha se je odtrgal vesel otroški vrišč. V viničarjevih očeh se je zasvetilo.

"To so pa naši otroci. Na Firštovem imamo dom igre in dela."

Da, viničarjem, ki delajo na državnem posestvu pri Jeruzalemu, ni treba več zaklepati otrok v koče, ko gredo na delo. Velika, gosposka Firštova zidanica na Jeruzalemskem vrhu, v katere okna se je Katika nekoč komaj upala ozreti, je postala zdaj dom igre in dela otrokom kmetijskih delavcev.

Skozi zaprat okna razkošno sije sonce v velike, svetle, na novo preslikane sobe, v katerih se viničarski otroci igrajo, jedo in počivajo. Poleg so higienično urejene unimivalnice in shramba za obleko. V pritličju so odstranili veliko prešo in prostor bodo preuredili v dvorano. Ob lepem vremenu pa so otroci vedno zunaj. Igrajo se na velikem prostoru pred domom pod nadzorstvom sestre pomočnice. Štiriindvajset otrok je zdaj v domu in med njimi so tudi otroci viničarke Katike. Komaj mesec dni je, odkar so dom odprli in že so se otroci iznebili vse plahosti in nezaupanja, s katerim so včasih bežali pred tujcem. In ko bodo ti otroci nekoč odrasli, bodo njihovi spomini na otroška leta svetli in lepi.

Vsi enako oblečeni v same hlačice, umiti, zagoreli in razigrani so nam pritekli nasproti.

"Dvigni me," je energično zahteval mali Dražek, "da vidiš kako sem žmeten (težek)."

Nato se je vseh štiriindvajset postavilo v vrsto in vse je bilo treba dvigniti, potežkati.

"Res ste žmetni. Najbrž pojeste dosti žganjčkov?"

"O ne," je odkimal Južek, "mi jemo tudi kruh in meso."

"Pa grozdje," je pripomnila Cilika.

"Da, mi jemo grozdje," so ponovili vsi v zboru.

Zdaj ni v goricah več kač in v domu dobe viničarski otroci vsak dan za predjužnik poleg velikega kosa kruha tudi grozdje. Otroci, ki prihajajo v dom ob 8 zjutraj in ostanejo do 18, dobe v tem času predjužnik, izdatno kosilo in popoldansko južino. Živila preskrbuje uprava, deloma pa nekaj prispevajo tudi starši otrok. Hrana je dobra in izdatna.

V dnevniku vzgojiteljice Mare, ki jo otroci kličejo "mamica" in ki to ime tudi zasluži, je med drugim zapisano:—"Danes so prišli k nam prvi otroci. Zelo boječi so in sramežljivi. Ne puste se sleči in umiti. Prepričana sem, da jih bom z dobro besedo prepričala in pridobila."—

—"Nekatere matere se jeze, zakaj v domu ne pretepamo otrok. Še vedno žive v prepričanju, da je palica najboljše vzgojno sredstvo. Z zgledi jim bomo dokazali, da so v veliki zmoti."—

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Inozemstvo se zanima za slovenske usnjarske izdelke

Ljubljana.—Izdelki slovenske usnjarske industrije so zaradi svoje lične izdelave in odlične kakovosti zelo priljubljeni v inozemstvu. Vedno pogosteje dobiva Slovenija velika naročila iz Francije, Svice, Češke, Italije, Bolgarije in Turčije.

Slovenska usnjarska industrija je razstavila svoje proizvode na velesejmih v Smirni, Plovdivu, Pragi in Trstu. Glavna direkcija za usnjarsko industrijo Slovenije je za tržaški velesejm pripravila najlepšo in največjo zbirko kovčegov in drugih galanterijskih izdelkov, izdelanih predvsem iz gladke svinjine, ki je strojena na čisto nov, novatorski način. Vsi sestavni deli, kakor je sukanec, s katerim so izdelki šivani, svilena podlaga, so iz najboljšega materiala, ker v socialistični proizvodnji ni špekulacije, kakršne se v svojih proizvodih poslužuje kapitalistična proizvodnja, ki uporablja sestavne dele slabše vrste. Zato tudi slovenski usnjarski izdelki uspešno konkurirajo z izdelki drugih držav.

Veliko zanimanje vzbujajo v inozemstvu žirovski gojzarji. Žirovska čevljarska industrija je stara nad 200 let in je znana po vsej Evropi. Žirovski gojzarji so nepremočljivi, ker so izdelani iz najboljšega usnja ter imajo podplate zalite s posebno smolo, ki jo v Žireh sami izdelujejo. Ko so slovenske smučarske ekipe tekmovale v Švici, severni Italiji in Franciji, so vsi občudovali njihove smučarske čevlje. V Žireh so ustanovili posebno nižjo industrijsko šolo, ki skrbi za strokovno usposobljanje novih kadrov.

Sodobne šale iz Francije

A: Kadarkoli berem o ameriški pomoči Franciji, se spomnim na prostovoljno gasilsko četo.

B: Kako to?

A: Tudi ta prispe vedno šele takrat, ko je bajta do tal pogorela.

*

V Parizu so napadli roparji v temni noči nekega pasanta. Mož se je pričel na vse grlo dreti: "Na pomoč! Na pomoč!" A eden izmed roparjev mu reče: "Ne bo nič pomagalo, če se derete. Ramadier je zelo lepo prosil, pa še ni nič dobil."

*

Pred pariško sodnijo so obsodili nekega morilca na smrt na vešalih. Prišel je žalosten trenutek, ko so moža postavili pod vislice. Rabelj mu je zataknil vrv za vrat. Tedaj je obsojencu po predpisih dejal sodnik: "Preden izvršimo sodbo, imate še pravico izraziti poslednjo svojo željo." Obsojenec se je zamislil in končno vzdihnil: "Še enkrat bi rad jedel masleno žemljo." Tedaj je sodnik požrl veliko slino in še on zavzdihnil: "Jaz tudi." In celo rablju se je nekaj milega posvetilo v očeh, ko je tudi on zavzdihnil: "Jaz tudi." Izvršili pa so obsodbo, ne da bi ugodili poslednji obsojenčevi želji, kajti do takrat obljubljena ameriška pomoč v Franciji še ni prispela.

Na sliki je videti delavski zvočni film "A People's Program." Avtor in producent filma je H. Arthur Klein (prvi na levi). Izdelal ga je s sodelovanjem Sveta CIO v Los Angelesu in portretira delavski boj proti T. H. zakonu in reakcionarnim silam, ki hujskajo na novo vojno. Film je na razpolago organizacijam in se naroča pri Pictures, Ltd. 141 N. Orange Drive, Hollywood 36, Cal.

Drive without worry — use chains and don't hurry. That's pretty good capsule advice for the motorist who must drive on snow or ice. Tests show tire chains reduce the braking distance 40 to 70 per cent on ice and snow. So use 'em! But chains on the wheels won't replace brains at the wheel. They are a link to safety which will help the careful driver avoid mishap.

Blagostanje v Trstu

V Trstu se je kar na lepem obrnilo na bolje. Na osebo je prišlo 100 kg amerikanskega premoga. Od samega veselja je ljudstvo izgubilo glave. Kriza je rešena. Premoga bo dobil vsakdo toliko, da v pravem pomenu ne bo vedel z njim kaj početi. Za kurjavo ga bo premalo, tako lep tudi ni, da bi se ga izplačalo samo za okras držati doma. No, pa so praktični Tržačani že uganili, kaj bodo naredili z njim pozimi. Nabasali si ga bodo v žepe, kadar bo burja. Tako jim bo amerikanski premog le v nekako korist, ščitil jih bo, da jih burja ne bo odnesla.

Zamera

Sinko: Kaj ne, mamica, da sta si človek in opica zelo podobna.

Mama: Že, že. A tega mi nikar ne govori. To ti lahko zamerijo.

Sinko: Nič se ne boj, opicam tega ne povem. Te bi mi za to oči izpraskale.

Jajce več kot kura ve

Oče: No, Jožek, ali veš, kje so ubili Mussolinija?

Jožek: Vem. V Milanu.

Oče: Ali pa veš, kje je poko pan?

Jožek: Vem, v Ameriki.

Oče: In ali veš, kje je seda njegov duh?

Jožek: No, kje?

Oče: V peklu!

Jožek: He, he, očka, se moti Njegov duh je pa še vedno Italiji.

HIŠINJE

STALNO KRATKOURNO DELO

ČISTA, MODERNA POSLOPJA

- IZREDNO VISOKE PLAČE:
  82½c na uro za pričetek
  87½c na uro po 3 mesecih
  89½c na uro po 6 mesecih
- 5 in 6 DNEVNI TEDEN
- URE: 5:30 do polnoči
- PLAČANE POČITNICE IN PRAZNIKI
- UNIFORMO PRESKRBIMO, PROSTO PRANJE
- VEČ DELAVSKIH UGODNOSTI

Skušali vas bomo uposliti bliz vašega doma

Pridite in govorite z Miss Allan

Uposlevalni urad za ženske

Illinois Bell Telephone Co.

309 W. Washington St.

VAŽNO OBVESTILO
naročnikom dnevnika Prosvete

V smislu sklepa seje gl. odbora z dne 14. februarja 1947, je bila naročnina za dnevnik Prosveto povišana za $2.00 letno za vse naročnike.

To velja tudi za VSE one naročnike, ki imajo prištetih po PET članov iz družine, torej se razume, da MORATE TUDI VI DOPLAČATI $2.00 za naročnino za vaš dnevnik.

Po sklepu gl. izvršnega odbora se ne sme v nobenem slučaju upoštevati VEČ KOT PET ČLANOV iz ene družine pa tudi če imajo več kot pet članov in morajo biti iz enega in istega naslova. Ostali, kar jih je več, morajo prejemati glasilo TEDNIK, da tako vedo kaj se vrši v organizaciji S. N. P. Jednoti.

Vsled tega prosimo, da to upoštevate in nam pošljete še $2.00 za vašo naročnino.

PHILIP GODINA, upravitelj.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $8.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $8.00		Za Chicago in okolico je $8.50	
1 tednik in	6.80	1 tednik in	8.30
2 tednika in	5.60	2 tednika in	7.10
3 tednike in	4.40	3 tednike in	5.90
4 tednike in	3.20	4 tednike in	4.70
5 tednikov in	2.00	5 tednikov in	3.50
Za Evropo je	$11.00		

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $ _____

1. Ime _____ Čl. društva št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. _____ Čl. društva št. _____
3. _____ Čl. društva št. _____
4. _____ Čl. društva št. _____
5. _____ Čl. društva št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ( ) Star naročnik ( )